

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016306484

Дата перевірки:
01.06.2024 21:40:49 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
02.06.2024 16:06:02 EEST

ID користувача:
100011301

Назва документа: Деменчук

Кількість сторінок: 22 Кількість слів: 5455 Кількість символів: 41970 Розмір файлу: 50.25 KB ID файлу: 1016102853

15.5% Схожість

Найбільша схожість: 6.65% з Інтернет-джерелом (<http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8961/1/%d0%90%d0%ba%d>).

15.5% Джерела з Інтернету

145

Сторінка 24

5.79% Джерела з Бібліотеки

5

Сторінка 25

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ

1.1. Соціальні ролі жінок в сучасному суспільстві

Жінки, являють собою особливу соціально-демографічну групу населення, мають різні порівняно з чоловіками можливості і права. Їх соціальний статус є показником зрілості і благополуччя суспільства. У зв'язку з цим виникає необхідність у вивченні соціального статусу жінок, як чисельно-переважаючої групи і виступаючою рушійною силою суспільного розвитку. Згідно зі звітом ООН, питання про стан і ролі жінки в суспільстві за важливістю займає друге місце після глобальних еколого- економічних проблем сучасності [5].

Протягом довгих століть становище жінки в суспільстві змінювалося в самих протилежних напрямках, а основним призначенням жінки було продовження роду і підтримка сімейного вогнища, у той час як все, що мало відношення до зовнішнього світу, брав на себе чоловік. І тільки в другій половині XIX століття європейські жінки отримали законне право розпоряджатися своїм власним майном в заміжжі. Але в сучасний час у зв'язку із змінами у сфері соціуму і культури, проявом фемінізму, роль жінок вже не обмежується тільки виконанням домашніх справ, і ситуація особливо змінилася, а «Жіноче питання» стало надзвичайно актуальне [4].

«Жіноче питання» — це соціальне становище жінки, її місце і роль в економічному, політичному і культурному житті, проблема дискримінації (нерівноправність статей, різна оплата праці, неможливість реалізувати свої професійні, творчі можливості), та визначення правового статусу, тендерна (поло- ролева) роль жінки в суспільстві і сім'ї, відстоювання права на однакове з чоловіками положення в суспільстві, на рівні з ними соціальні можливості і права [2].

Соціальні ролі жінки в сучасному суспільстві:

1. Роль матері, дружини, бабусі в сім'ї - це жінка, яка створює добру

атмосферу і теплі стосунки в сім'ї, вона піклується про кожного члена сім'ї, любить чоловіка, виховує, захищає і любить всіх своїх дітей і онуків.

2. Роль домогосподарки (господарсько-побутова) - така жінка облаштовує побут, підтримує порядок і чистоту в будинку, створює комфортну атмосферу для всієї родини [1].

3. Роль кар'єристки (бізнес-леді, працівника, співробітниці) - тип жінки, яка орієнтована в першу чергу на успіх у професійній діяльності. Така жінка цілеспрямована та відповідальна і здатна швидко підніматися по кар'єрних сходах за рахунок своїх особистих і професійних якостей.

4. Роль керівника посади - тип жінки з гострий розумом, дипломатичністю та розважливостю, роботою в команді, що і робить її незамінним керівником і успішним главою будь-яких структур [4].

Сучасній жінці пропонується нова модель поведінки, в якій переважають такі позиції, як: самореалізація, освіта, кар'єра і економічна незалежність. А професійна зайнятість стає нормою поведінки жінки і визначає її життєву стратегію. В сучасний час жінки XXI ст. вміло виконують всі ролі і поєднують в собі всі ці функції [3].

Таким чином, хоч і основним призначенням жінки все також залишається підтримка домашнього вогнища і продовження роду, але при цьому вони можуть реалізувати себе в повній мірі в багатьох сферах життєдіяльності [5].

Статус жінок акумулює в собі особливості соціально-політичного устрою країни, рівень її економіки, культури, управління, правових норм, він чутливо реагує на глибинні зміни в усіх сферах, у суспільній свідомості, ціннісних орієнтаціях

Як і в усі епохи, нині повсюдно ведуться суперечки про роль жінки в суспільстві, її соціальне становище і покликання.

Основною причиною виділення жінок в особливу соціально-демографічну групу і специфічну категорію клієнтів соціальної роботи є виконання ними генеративної функції, тобто наявність у них здатності до

дітонародження, що є біологічною передумовою цілого переліку культурних і соціальних наслідків [4].

Історичне минуле України є показовим прикладом помірно патріархального зображення життя суспільства. Принцип нерівності за статтю міцно укорінився в моралі і звичаях суспільного життя. Обов'язки жінки зводилися практично до виховання дітей і підтримки порядку і чистоти в будинку.

В історичній ретроспективі норми стосунків між чоловіком та жінкою виходять з постулатів православ'я і визначають головуючу позицію чоловіка. Трансформація соціально-політичного життя в роки радянської влади лише номінально регламентує надання жінці рівних прав з чоловіком у всіх сферах.

Психологічний статус жінки в цей час набуває певних властивостей: відсутність почуття відповідальності за себе, своє життя та свій життєвий простір, невибагливість, страх як головний регулятор поведінки, відсутність поваги до приватного життя. Така ситуація значною мірою опосередковується тим, що гендерні норми поведінки людини постійно підтримуються соціальними очікуваннями оточуючих [1].

Існує гендерний соціальний контроль, який проявляється у формальному та неформальному схваленні та винагороді "правильної" поведінки й у покаранні ганьбою, соціальною ізоляцією та презирством поведінки, яка неї відповідає моделям "чоловічої" або "жіночої" ролі.

Зрозуміло, що такий підхід не сприяє реалізації особистісного потенціалу людини, веде до гендерної дискримінації - порушення прав людини за статевою ознакою. Особливо страждають права жінки, тому що не реалізується право її вільного вибору: ким бути, як будувати своє життя.

Суспільством нав'язується думка про ідеальний образ жінки в сім'ї, її поведінку, змушуючи жінку пристосовуватися до родинного життя шляхом пригнічення свого "я". Суспільна думка з великими труднощами долає упередження, що жінка може бути щаслива тільки реалізувавши себе як

мати, що вона не може бути добрим керівником, політиком.

Однією з характерних ознак розвитку світового співтовариства в останні десятиліття є посилення уваги до жіночих проблем [4]. Про це, зокрема, свідчать визнання прав жінок як винятково важливої складової частини прав людини, розробка та прийняття Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок (1979), проголошення ООН Міжнародного року жінки (1975), Десятиліття жінки (1976-1985), проведення міжнародних та всесвітніх конференцій, присвячених розгляду питань становища жінок у суспільстві, підтримується прогресивний спосіб розв'язання проблем поєднання материнства і зайнятості в суспільному виробництві, сімейних обов'язків і участі в громадському житті.

Одним із дійових інструментів реалізації такого підходу до розв'язання актуальних проблем українського жіноцтва є соціальна робота [4]. Здійснювані в процесі соціальної роботи систематичні, різноманітні заходи спрямовані на те, щоб полегшити адаптацію (приспосування) особи до суспільних норм, допомогти їй розвинути, реалізувати і реабілітувати життєві сили, забезпечити гідне існування і самоутвердження [3].

Методика соціальної роботи з жінками в специфічних умовах нашого суспільства одночасно формується, оновлюється, коригується, вдосконалюється, проходить нелегке становлення і суворе випробування самим життям. Координація зусиль державних та громадських об'єднань є успішною для ресоціалізації, реадаптації, рестабілізації тих жінок, які потребують термінової допомоги для реалізації своїх прав, здібностей і призначення. Однак, незважаючи на певні досягнення, жінки й сьогодні залишаються незахищеними, їхнє життя сповнене багатьох проблем.

Слід відмітити, що одним із таких демократичних принципів є визнання рівності чоловіків та жінок та створення таких умов, які б унеможливлювали дискримінацію за статтю у будь-якій сфері суспільного життя.

Основоположним документом, який гарантує рівність прав жінки і

чоловіка є Конституція України. Відповідно до статті 24 Конституції, забороняються привілеї чи обмеження за ознаками статі, а рівність прав жінки і чоловіка забезпечується надання жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці і винагороді за неї, спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пілг, створенням умов, які дають можливість жінкам поєднувати працю з материнством; правовим захистом і моральною підтримкою материнства і дитинства.

Необхідно відзначити, що законодавче поле України в основному відповідає міжнародним стандартам, однак потребує подальшого удосконалення. Так, було б доцільно законодавчо встановити квоти для жінок у списках кандидатів на виборні посади, встановити відповідальність за порушення законодавства про забезпечення рівних прав та рівних можливостей жінок та чоловіків.

Однак на практиці становище жінок в Україні не є таким райдушним, як це визначено у відповідних законодавчих актах чи як би цього хотілося жінкам. Насправді у цій сфері існує комплекс серйозних проблем, які потребують негайного вирішення.

Так, до цього часу в Україні наявний надто відчутний дисбаланс присутності чоловіків та жінок на керівних посадах в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування.

Статистичні дані свідчать про те, що частка жінок на керівних посадах в органах виконавчої влади дуже невелика в порівнянні з представниками протилежної статі.

Так, у керівництві Адміністрації Президента України жінка займає лише одну з десяти керівних посад (тут і далі в тексті: при аналізі до керівних посад віднесено посади керівника установи, першого заступника та заступників керівника), у керівництві та Секретаріаті Кабінету Міністрів України лише одну з дванадцяти посад.

З 16 посад міністрів – жінки не займають жодної, з 41 посади перших заступників міністра жінки займають 2, а з 76 посад заступників – лише 6.

Така ж ситуація склалася і в державних комітетах, інших центральних органах виконавчої влади та в обласних і районних державних адміністраціях. Так, з 24 обласних державних адміністрацій жінки не займають жодної посади голови чи першого заступника голови, а з 145 посад заступників займають лише десять 10 (6,9%).

Із 502 посад голів районних державних адміністрацій, жінки займають лише 17 (або 3,5% від займаних посад) у той час, як чоловіки - 466 (або 3,5 % від займаних посад), причому у 12 областях, АР Крим та м. Севастополі на посаді голови районної державної адміністрації немає жодної жінки.

Так само тривожною є ситуація і у приватному секторі, де жінки отримують заробітну плату нижчу від чоловіків та стають жертвами насильства.

Ситуація щодо недотримання рівних можливостей для жінок та чоловіків на практиці призводить до дуже негативних наслідків, адже через професійну дискримінацію високоосвічені жінки мають значно менше можливостей для реалізації своєї кар'єри, професійного росту. Як наслідок, **ВОНИ** працюють на менш привабливих посадах, отримуючи при цьому нижчу зарплатню. Необхідно відзначити також, що більшість безробітних в Україні складають жінки.

Жінки також досить часто стають жертвами домашнього насильства. Так, за даними Інституту соціологічних досліджень НАН України більше половини жінок в Україні зазнають знущання в сім'ї, у тому числі 20% - часто, а за останні три роки кількість вбивств вчинених на ґрунті домашнього насильства зросла більш як у два рази. Значного поширення в останні роки також набула практика торгівлі людьми.

Мільйони молодих українок, зневірившись у можливості самореалізації в Україні, шукають кращої долі за кордоном, де часто на них чекають **поневіряння, загроза фізичного насильства та загроза життю**. Як правило,

вимушеними емігрантками в основному стають дівчата чи жінки продуктивного віку з вищою або середньою спеціальною освітою.

Складне соціальне становище, відсутність перспектив професійного росту, призвели до заниженої самооцінки жінок та небачення перспектив кращого майбутнього. Наслідком цього стало різке падіння народжуваності та високий рівень переривання вагітності, що у свою чергу суттєво впливає на скорочення населення України та є загрозою національній безпеці держави.

З огляду на складне соціальне становище жінок в Україні і виникла потреба у проведенні парламентських слухань на цю тему. Наслідком проведення слухань має стати дослідження пласту проблем, які турбують сучасну українську жінку та вироблення рекомендацій для їх термінового вирішення. До підготовки парламентських слухань пропонується залучити профільні парламентські комітети, які відповідають за відповідні питання.

Насамкінець зауважимо, що без серйозного відношення до вирішення проблем жіноцтва українська держава не має майбутнього.

І починати необхідно вже сьогодні – адже завтра вже може бути пізно.

1.2. Державна політика щодо покращення положення жінки у суспільстві

Активне зростання частки жінок у складі робочої сили, характерний для всіх розвинених країн, супроводжується розробкою нормативних актів, що встановлюють відповідні міжнародні стандарти умов праці і охорони здоров'я жінок. У Україні правові норми, пов'язані з регулюванням положення жінок, що суміщають професійні і сімейні обов'язки, містяться в Кодексі законів про працю і торкаються як охорони здоров'я жінок-матерів, так і надання їм певних переваг, пов'язаних з вихованням дітей.

До норм, що забезпечують відповідність сфери застосування праці жінок фізичним і фізіологічним особливостям їх організму, охороняють здоров'я як майбутніх, так і справжніх матерів, відносяться: заборона праці

жінок на важких роботах і на роботах з шкідливими умовами праці, на підземних роботах; встановлення граничних норм перенесення і пересування тяжкості (ст. 160); обмеження праці жінок на роботах в нічний час (ст. 161); встановлення полегшених умов праці вагітним жінкам (заборона нічних, наднормових робіт, напням у відрядження, переклад на легшу роботу - ст. 161-164).

На створення жінкам-матерям умов, що дозволяють поєднувати праця в суспільному виробництві з вихованням дітей, направлені наступні заходи: заборона нічних, наднормових робіт, робіт у вихідні дні і напням у відрядження жінок, що мають дітей у віці до 3 років (ст. 162); подібного роду роботи обмежуються відносно жінок, що мають дітей у віці від 3 до 14 р. (дітей-інвалідів до 16 р.) і можуть допускатися тільки з відома самих жінок (ст. 163), за бажанням жінки, що знаходиться у відпустці по догляду за дитиною, вона може працювати на умовах неповного робочого часу або будинку із збереженням права на отримання допомоги в період частково оплачуваної відпустки по догляду за дитиною (ст. 167), встановлені перерви для годування дитини, матері, що надаються, що має дітей у віці до півтора років; ці перерви включаються в робочий час і оплачуються по середньому заробітку (ст. 169), на підприємствах, в організаціях з широким застосуванням жіночої праці організуються дитячі ясла і сади, кімнати для годування грудних дітей (ст. 172); по проханню жінок, що мають дітей у віці до 14 років, адміністрація зобов'язана встановити їм неповний робочий день або неповний робочий тиждень; оплата праці в цих випадках виробляється пропорційно відпрацьованому часу або залежно від вироблення; подібний режим праці не вабить яких-небудь обмежень відносно стажу роботи і тривалості відпустки (ст. 49). Жінкам, що мають дітей у віці до 3 років, а самотньої матері - дитини у віці до 14 років, надаються особливі гарантії при прийомі на роботу і звільненні: забороняється відмовляти їм в прийомі на роботу і знижувати заробітну платню по мотивах, пов'язаних з наявністю дітей.

Закон України від 19.04.91 р. «Про зайнятість населення в Українській» надає додаткові гарантії зайнятості багатодітним батькам, що виховують неповнолітніх дітей, жінкам, що виховують дітей дошкільного віку, дітей-інвалідів, потребуючим в соціальному захисті і зазнає труднощі в пошуку роботи, шляхом створення додаткових робочих місць і спеціалізованих підприємств, організації навчання за спеціальними програмами і іншими заходами (ст. 13).

Тимчасове положення про порядок квотування робочих місць на підприємствах, в установах і організаціях для осіб, потребуючих в соціальному захисті, затверджене ухвалою Мінпраці про зайнятість населення України від 11.05.92 т. № 216, передбачає квоти для прийому на роботу категорій населення, особливо потребуючих в соціальному захисті, зазнають труднощі в пошуку роботи, самотніх і багатодітних батьків, що виховують неповнолітніх дітей; жінок, що виховують дітей дошкільного віку, дітей-інвалідів (п. 12).

4 березня 2013 р. Президент України підписав Указ «Про першочергові задачі державної політики відносно жінок», направлений на забезпечення однакових умов для фактичної рівноправності жінок і чоловіків в політичному, соціальному, економічному і культурному житті країни, вільного вибору самореалізації жінок у всіх областях діяльності. Відповідно до указу здійснення цілісної державної політики по поліпшенню положення жінок визнане одним з пріоритетних напрямів соціально-економічної політики держави.

Успішній її реалізації можуть сприяти, по-перше, заходи по створенню іншої системи освіти, орієнтованої на підвищення конкурентоспроможності жіночої робочої сили, залучення жінок до освітніх установ з метою вдосконалення базової підготовки, підвищення кваліфікації, освоєння нових професій. По-друге, система економічного стимулювання, заохочення підприємств всіх форм власності, зберігаючих і створюючих робочі місця для жінок, зокрема реалізація можливості працювати неповний

робочий день. По-третє, створення спеціальних консультант-правових служб, центрів соціально-психологічної адаптації, спеціальних банків даних про робочі місця для жінок в службах зайнятості. По-четверте, підтримка жіночого підприємництва соціальними, економічними заходами. По-п'яте, організація і розвиток соціальних послуг, що дозволяють жінкам суміщати батьківські обов'язки з трудовою і суспільною діяльністю, зокрема за допомогою розширення мережі установ по догляду за дітьми.

В цілях здійснення загальнодержавної політики відносно жінок, зміцнення сім'ї, забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей утворена суспільна Комісія із питань жінок, сім'ї і дітей при Президенті України. Органам виконавчої влади було рекомендований розробити і затвердити регіональні програми по поліпшенню положення жінок.

Велику координаційну роботу по формуванню і реалізації програм поліпшення положення сім'ї, жінок і дітей виконує департамент проблем сім'ї, жінок і дітей колишнього Міністерства соціального захисту населення України, нині Міністерства праці і соціального розвитку. Міністерство має розгалужену структуру органів управління, в більшості з яких вже утворені підрозділи по роботі з сім'єю і дітьми. Розвивається мережа установ по наданню соціальних послуг сім'ям, жінкам, дітям; є свій бюджет, що передбачає фінансування сімейних, жіночих і дитячих програм, галузеву систему підготовки кадрів, наукового забезпечення, позабюджетні фонди. Департамент ініціює пропозиції по вдосконаленню чинного законодавства про охорону прав сім'ї і забезпеченню соціально-правової захищеності жінок і дітей, забезпечує взаємодію в роботі державних і неурядових організацій, що займаються проблемами сім'ї, жінок і дітей. Здійснюється організаційно-методична допомога регіональним органам управління по створенню установ соціальної служби, розробляються типові нормативні документи. Надзвичайно важливий комплекс задач, вирішуваних департаментом у області аналізу, прогнозування, інформації і наукових досліджень соціально-економічних проблем сім'ї, жінок і дітей.

Враховуючи, що проблеми поліпшення положення жінок повинні розв'язуватися по міжвідомчих каналах. Уряд України розглядає питання про створення відповідних структурних підрозділів в Міністерстві економіки, зайнятості для взаємодії з вже наявними підрозділами в Мінохоронздоров'я, Міносвіти і Міністерстві праці і соціального розвитку.

1.3. Сутність та форми здійснення соціальної роботи з жінками

Суть соціальної роботи з жінками. Можна стисло сформулювати, що в соціальній роботі з жінками виділяються три групи задач: по порятунку їх, по підтримці функціонування і по розвитку. У конкретних індивідуальних і соціальних умовах на передній план виходить та або інша група.

Так, у разі реальної небезпеки для життя і здоров'я жінок і дітей можуть використовуватися притулки-стаціонари, кризові центри, притулки з комплексом своїх соціальних послуг. Гострі економічні утруднення дають право жінці звертатися по адресну соціальну або екстрену допомогу.

Підтримка соціального функціонування може забезпечуватися соціально-психологічною реабілітацією і підтримкою жінок у важкій життєвій ситуації, заходами щодо перепідготовки або перенавчання їх потрібнішим професіям, консультаціями або іншою правовою допомогою для захисту їх прав.

Задачі соціального розвитку можуть забезпечуватися діяльністю по підтримці груп самопомоги і взаємодопомоги, асоціацій захисту соціальних і інших прав різних страт жіночого населення, сприянням самозанятості і самообеспеченності жінок.

Легко помітити, що всі ці задачі, як правило, виконуються соціальними працівниками спільно із співробітниками різних сфер соціального комплексу — правоохоронними органами, службами зайнятості, медичними і освітніми установами і т.п.

Форми соціальної роботи. Надання екстреної соціальної допомоги

полягає в разовому, одиничному сприянні індивіду або сім'ї, що виявилися в стані утруднення, шляхом видачі грошей, продуктів або речей. Подібні допомоги можуть бути надані зовсім не тільки маргінальним шарам, але і, наприклад, громадянам, що потрапили в чуже місто і обкраденим там.

Адресна соціальна допомога виявляється малозабезпеченим верствам населення і полягає також у видачі грошей, продуктів і речей, але може надаватися неодноразово, навіть регулярно. Одержувачами цих видів допомоги можуть бути різні категорії населення, в першу чергу представники соціально неблагополучних сімей.

Соціальний притулок, соціальний притулок, соціальний готель — установи соціальної допомоги стаціонарного типу. У цих установах надається можливість тимчасового перебування для осіб, що потрапили у важку життєву ситуацію, в першу чергу для дітей і жінок. Клієнти таких установ можуть сховатися в них від сімейної жорстокості, а співробітники надають їм соціально-психологічні допомоги, юридичні послуги, допомагають у разі потреби в захисті власних прав, в працевлаштуванні.

Особлива функція таких готелів — допомога неповнолітнім вагітним, для яких їх стан нерідко обертається необхідністю втечі з будинку і школи. Соціальні установи проводять не тільки медичну і соціально-психологічну реабілітацію подібних клієнтів, але надають допомоги в подальшому життєвладуванні, включаючи сприяння в отриманні житла, продовженні освіти, працевлаштуванні, пристрої при необхідності в сім'ю новонародженої дитини, якщо неповнолітня мати відмовляється від нього.

Захист від домашньої жорстокості в умовах нестаціонарної установи повинен поєднувати, як правило, діяльність правоохоронних органів і установ соціального обслуговування. Перші присікають насильство, другі надають реабілітаційну, юридичну і інші види допомоги його жертвам. Вона полягає в морально-психологічній реабілітації, інформаційно-консультативну допомогу про права жертви і соціальні ресурси для їх захисту.

Ефективною технологією є створення терапевтичних груп з осіб, що зазнали сімейне насильство, члени яких найкращим чином можуть підтримати один одного, досягти вищих результатів під керівництвом фахівця але соціальній роботі в корекції своєї особи, в захисті своїх соціальних інтересів.

Вищий рівень роботи — перехід терапевтичних груп в статус груп самопомоги, тобто об'єднань клієнтів, що мають триваліше існування, обширніший круг проблем, що сильніше впливають на особу своїх членів. Сприяння соціального працівника в створенні таких груп означає, що з розряду об'єктів дії його клієнти переводяться в ранг суб'єктів, вони рівноправний беруть участь в рішенні власних проблем.

Іноді це рішення може бути здійснене тільки на рівні корекції особового сприйняття, коли не міняються травмуючі обставини, але змінюється їх сприйняття клієнтом. Так, група «дружини алкоголіків» лише побічно може вплинути на згубну пристрасть своїх мужів, але клієнтки ставлять свою за мету вчитися бути щасливими і в умовах пияцтва чоловіка.

Надання жінкам сприяння в плануванні сім'ї полягає в багатобічній діяльності ряду установ, перш за все медико-соціальної реабілітації, які надають консультативну і інформаційну допомоги, розказуючи про існуючі методи контрацепції і рекомендуючи найбільш відповідні. Крім того, проводиться ідеологія планування сім'ї, пропагуються розумні підходи в цій області, переваги свободи вибору стратегії і технології оберігання.

Підліткам виявляється діагностична допомога, проводиться сексуальне виховання, дається інформація про різні сторони відносин між чоловіком і жінкою, про можливість звернутися за різними видами сприяння в існуючі медичні, соціальні або інші установи.

Соціально-трудова реабілітація жінок в умовах безробіття або загрози безробіття полягає в наданні соціально-психологічної підтримки жінці, фрустрованної своїм збитковим положенням на ринку праці. Крім того, нею виявляється інформаційна і деколи організаційна допомога у пошуках нового

місця роботи. Для кращої адаптації до умов, що змінилися, розвертається діяльність по перепідготовці і перенавчанню жінок дефіцитним або потрібнішим професіям, хоча в умовах загальної кризи економіки все важче виявляється знаходити ці професії. Зрозуміло, в такій діяльності необхідна найтісніша координація зусиль установ соціального обслуговування і служб зайнятості.

Сприяння в самопомогу і самозанятості жінок виражається в створенні у ряді центрів соціального обслуговування цехів, майстрових, ділянок працетерапії, в рамках яких жінки і дівчатка-підлітки мають нагоду навчитися трудовим операціям; продукція цих цехів поступає в продаж, а засоби використовуються на поліпшення життя клієнтів. Нарешті, нерідко вони стають самостійними виробництвами, які крім первинних задач надають робочі місця для соціально ущемлених категорій населення.

Неможливість рішення соціальних проблем жінок у відриві від соціальних проблем всього суспільства. У нашому розгляді весь час підкреслювалося, що ті або інші соціальні проблеми жінок невіддільні від проблем їх сім'ї, дітей, чоловіків, з якими вони зв'язані різними відносинами. Соціальні проблеми жінок тісно переплетені з соціальними проблемами інших соціально-демографічних категорій населення, всього суспільства в цілому. Окремо від них вони не можуть бути вирішені.

1.4. Центри соціального обслуговування, які надають допомогу жінкам

Перш за все, спинимося детальніше на моделях соціальних служб для жінок, що набули поширення в західній практиці.

Притулки для жінок (чи так звані «Будинки для жінок») існують у структурі соціальних служб багатьох зарубіжних країн (Австрія, Велика Британія, Німеччина, Швеція, Франція, США та ін.). Вони функціонують, як і інші соціальні служби, згідно з відповідними законодавчими документами, в яких визначено правила користування, фінансування, кадрового

забезпечення тощо.

Притулок – це місце, де жінка сама або разом із дітьми може тимчасово перебувати, якщо вона зазнала насильства (фізичного, статевого, психологічного) або існує його загроза, у разі відсутності житла, засобів для існування, іншої небезпеки для її життя (наприклад, загрози проституції). Мета діяльності притулків полягає в тому, щоб забезпечити найнеобхіднішою швидкою допомогою та здійснити (повністю чи частково) на подальшому етапі соціальну реадaptaцію жінок. У притулках жінок забезпечують не тільки житлом, харчуванням, але й соціальними послугами, у перелік яких входять консультації юриста, лікаря, психолога, професійне навчання, надання необхідної інформації, конкретна допомога у налагодженні стосунків з державними структурами для вирішення проблемних життєвих ситуацій, ін.

Як правило, адреса притулку, відомості про його клієнтів не афішуються. Подається інформація лише про телефонний номер, за яким жінка у складній ситуації, стані відчаю може подзвонити в будь-який час.

У притулку одночасно можуть перебувати до декількох десятків осіб упродовж певного терміну. Після першого етапу адаптації соціальні працівники шляхом консультацій, індивідуальної та групової роботи, що спрямована на розробку плану дій на майбутнє, намагаються допомогти жінкам. При цьому точка зору спеціалістів не нав'язується. Клієнтки мають самостійно прийти до розв'язання складної ситуації, що склалася в їхньому житті. Наприклад, якщо жінка вирішила розлучитися з чоловіком, працівники соціальної служби допомагатимуть їй розібратися з юридичними проблемами, а також здійснюватимуть соціальну підтримку. При підготовці до виходу зі стін притулку соціальні працівники налагоджують зв'язки із соціальними службами, сім'ями, друзями, центрами професійної освіти. Жінкам може бути запропонована допомога в наданні житла, тимчасової матеріальної допомоги.

Притулки можуть повністю фінансуватися за рахунок державного чи

місцевого бюджету, благодійної допомоги. Але є випадки, коли за перебування в притулку жінка має платити. Проте платня досить низька. Передбачена система пільг, у тому числі й для дітей.

Існує практика, коли в разі відсутності притулку для жінок визначається цільова квота місць у притулках для емігрантів чи в притулках для спільного перебування осіб обох статей.

Іноді притулки мають спеціалізований характер, наприклад, існують такі притулки, де надають допомогу неповнолітнім матерям чи здійснюють соціальну реабілітацію жінок-жертв сексуального насильства тощо. Притулки забезпечують психологічну підтримку жінок і пом'якшують наслідки психологічних травм, пов'язаних із подіями, що відбулися.

За оцінками експертів, у США медичні витрати на жертв домашнього насильства становлять 3–5 млрд. доларів на рік. Загальноекономічні витрати доходять до 50 млрд. доларів (низька продуктивність праці, відсутність на робочому місці тощо). Наприкінці 90 -х років у країні діяли понад 250 різних програм з боротьби з домашнім насильством, були розроблені та впроваджувались спеціальні програми з профілактики насильства. Окремі програми орієнтовані на роботу з мамами, діти яких стали жертвами насильства, а також із дітьми, які зазнали насильства з боку однолітків чи дорослих.

Мережа кризових центрів для жертв насильства діє у Великій Британії. Один із таких центрів функціонує в Единбурзі. У ньому надається допомога матерям, чиї діти стали жертвами сексуальних злочинів.

Досвід Великої Британії було використано для організації аналогічних центрів у Канаді. Як правило, основними формами роботи в них є тренінги та індивідуальні заняття з жертвами насильства.

Телефонна служба «Жінки – насильство – інформація» є ще однією із служб соціальної допомоги жертвам насильства. Телефонні служби можуть діяти як на національному, так і на локальному рівнях. Як правило, вони розраховані на функціонування протягом доби, забезпечені відповідними

технічними засобами, що дає змогу швидко реагувати на кризову ситуацію.

«Гаряча лінія» телефону, до якої в будь-яку хвилину може звернутися кожна жінка, працюють у Франції, США. У бесіді з клієнткою співробітники намагаються з'ясувати, якої саме допомоги вона потребує: надання притулку, консультації лікаря, юриста, іншого фахівця тощо. Зазвичай співробітники служби насамперед інформують поліцію про небезпечну ситуацію, що склалася, а потім, у разі необхідності, повідомляють працівників притулку. Таким чином, телефонна служба відіграє роль індикатора й оперативного посередника, який реєструє екстремальну ситуацію має змогу обрати в оптимальні строки найефективніші методи реагування. Це дозволяє зняти напруження або пом'якшити його.

Центри інформації для жінок. У європейських країнах Центри інформації для жінок є одними з тих соціальних служб, що підтримуються на національному та регіональному рівнях. Наприклад, у Франції такі Центри безкоштовно надають інформацію щодо прав жінок в усіх галузях життя (консультації з сімейного права, забезпечення права на працю, соціальну допомогу і т. ін.). У Центрі можна довідатись про служби професійної підготовки, різні громадські організації, форми організації дозвілля, ознайомитись з літературою, періодичними виданнями для жінок, використати можливості сучасних інформаційних технологій у пошуку відповіді на той чи інший запит. Центри інформації можуть працювати повний робочий день або у визначений час декілька разів на тиждень.

Часто Центри видають власні рекламні листки, публікують інформацію в газетах, організують виставки, інші культурнопросвітницькі акції, заходи.

Інформаційні Центри можуть бути комплексними (дають відповіді на різноманітні питання з багатьох аспектів) та спеціалізованими (наприклад, допомагають інформацією та консультаціями з проблем виховання чи здоров'я, наркоманії чи СНІДу). Спеціалізація Центру залежить від можливостей регіону, ступеня актуальності тієї чи іншої проблеми,

спрямованості інтересів ініціаторів чи фундаторів даної служби.

Багатопрофільні жіночі центри, що пропонують комплекс послуг клієнткам, функціонують у багатьох зарубіжних країнах. Вони відрізняються за обсягом послуг, що надаються, кількістю клієнток, механізмами фінансування. Наприклад, у США працює мережа центрів «Жіночий будинок», перший з яких виник 1979 року, а на початку 90-х років функціонувало вже 20 його філіалів. У межах «Жіночих будинків» реалізуються численні тренінгові програми, діють об'єднання за інтересами (гуртки співів, дизайну, вивчення іноземних мов і т. ін.), проводяться консультації спеціалістів, працюють спортивні та інші секції, надаються сервісні послуги. У центрі працюють психотерапевти, психологи - консультанти, сексологи, соціальні працівники, волонтери. Організовується цілодобова робота «телефону довіри», групи підтримки для залежних від алкоголю та наркотиків. При «Жіночих будинках» створено Фонд, який, у разі необхідності, сприяє наданню фінансової допомоги для реалізації певного проекту або відкриття власної справи. «Жіночий будинок» співпрацює з медичними центрами та клініками, в яких жінки можуть отримати кваліфіковані консультації та лікування [2, с. 179–193]. Фінансування центру здійснюється за рахунок державних коштів, благодійних внесків, плати за оренду приміщень, що здаються у будівлі іншим організаціям.

Центри допомоги молодим матерям мають на меті надання допомоги перш за все неповнолітнім матерям, які опинились у складній життєвій ситуації після народження дитини. Як і притулки, центри вирішують проблеми житла, харчування для неповнолітніх мам, які не мають достойних умов для догляду за дитиною. Але, крім того, центр бере на себе забезпечення медичного догляду за станом здоров'я молодої матері та її дитини, здійснення навчальних й просвітницьких програм. Термін перебування в центрі довший порівняно з притулком. Жінка має можливість перебувати в центрі тривалий час, наприклад, до досягнення дитиною 1,5–2

років. За цей час багато мам встигають пройти курси, на яких їх навчають догляду за дитиною, а також курси професійної підготовки. Перебуваючи в центрі, молода мама має можливість розпочати чи продовжити працювати, тому що соціальні працівники надають допомогу в пошуку роботи та в догляді за дитиною.

В окремих навчальних закладах (наприклад, в існуючих у ряді західних країн жіночих коледжах) впроваджено спеціальні програми, мета яких – створити умови для здобуття освіти жінками, що опинилися в скрутних ситуаціях, у тому числі й неповнолітніми мамами та матерями, що самостійно виховують дітей. Передбачено спеціальний штат, співробітники якого допомагають матерям поєднувати догляд за дітьми з навчанням. Такі програми, що мають соціальну значущість, фінансуються урядом штатів, федеральним урядом, а також благодійними фондами і спонсорами.

Усе більшого поширення набувають сьогодні у високорозвинених країнах програми дистанційного навчання. Серед тих, хто має особливу потребу в отриманні освітніх послуг за допомогою дистанційного навчання, виокремлюються категорії домогосподарок і жінок (чоловіків), які перебувають у відпустці по догляду за дитиною.

Слід відмітити, що новий етап у роботі з жінками розпочався у 1996 році, коли в Україні було створено Міністерство України у справах сім'ї та молоді – вищий орган державного управління, покликаний формувати політику щодо жінок. В його структурі функціонувало спеціальне Управління у справах жінок, що складалося з двох відділів: соціально-правової роботи серед жінок і сприяння громадській і культурно-просвітницькій діяльності жінок. При Міністерстві активно діяла Координаційна рада у справах жінок, до складу якої увійшли лідерки найбільш впливових жіночих громадських організацій, що зробили вагомий внесок у розробку, а в подальшому й у реалізацію Національного плану дій ПО поліпшенню становища жінок. При Міністерстві було також створено громадську Раду рівних можливостей як аналітичний і дорадчий орган. У

1999 році Верховна Рада України схвалила Декларацію про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок і Концепцію державної сімейної політики.

З моменту створення Державного центру соціальних служб для молоді напрям «соціальної роботи з жіночою молоддю» стає одним з пріоритетів у діяльності.

Дослідження з гендерної проблематики, що проводяться науковцями, створюють можливості для вивчення проблем жінок й розробки відповідних рекомендацій. Вітчизняна практика збагачується завдяки ініціативам неурядових організацій. Починаючи з 1998 року, успішно працює Київський міський центр по роботі з жінками, що створений Київською міською державною адміністрацією як перша вітчизняна модель державного багатoproфільного жіночого центру. У структурі цього центру розпочав свою діяльність й притулок для жінок. У Харкові, Чернігівській області ініціаторами створення притулків для жінок виступили неурядові організації. На базі Донецького регіонального центру охорони материнства і дитинства функціонує реабілітаційно-кризовий центр для дівчат-підлітків і жінок, котрі опинилися в надзвичайній ситуації. Профільні фахівці тут надають консультативну та лікувально-реабілітаційну допомогу. З 1999 року почав працювати міський кризовий центр для жінок при Сумському обласному центрі соціальних служб для молоді, створений за сприяння з Міжнародної організації «Довіра-МЕТ».

Підготовча робота щодо створення притулків для жінок, які постраждали від насильства, ведеться у Львівській та Черкаській областях.

У семи містах України (Львові, Донецьку, Херсоні, Дніпропетровську, Житомирі, Рівному, Чернівцях) успішно діють центри «Жінка для жінки», ініціатива створення яких належить неурядовим організаціям («Жіночий консорціум України», «Вінрок Інтернешнл»). Ці центри надають різнобічну допомогу жінкам групи ризику на основі діючих неурядових організацій, які мають досвід у співпраці з медичними та освітніми закладами, місцевою

владою та правоохоронними органами.

Останніми роками набули поширення різноманітні програми з попередження різних форм насильства над жінками, сексуальної експлуатації й торгівлі жінками. Зроблені перші кроки щодо створення коаліцій «Сім'я без насильства», котрі функціонують у Львівській, Житомирській, Херсонській, Одеській та інших областях і сприяють профілактиці насильства в сім'ї.

Значну роль у розв'язанні порушеної проблеми належить Міжнародному жіночому правозахисному центру «Ла Страда – Україна», діяльність якого спрямована безпосередньо на боротьбу з торгівлею жінками та допомогу потерпілим. У 1997 року «Ла Страда» ініціювала появу телефонної «гарячої лінії», що створило можливості для безпосередніх контактів з жінками-жертвами торгівлі людьми, а також із потенційними жертвами (дівчатами та жінками), які збираються їхати на роботу або навчання за кордон. Діяльність цієї лінії сприяє адресному поширенню інформації щодо можливостей, умов, правил працевлаштування співвітчизниць за кордоном, надання допомоги потерпілим від сексуальної експлуатації жінкам і дівчатам (а також їх рідним і близьким).

Ще однією інновацією для України є проект «Соціальне партнерство неурядових організацій та державних служб для захисту прав жінок, які звільнені з місць ув'язнення». Його розпочинає Всеукраїнська громадська організація «Жіночий консорціум України» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Таким чином, безсумнівним є факт, що соціальна роботи з жінками в Україні стає напрямом соціальної роботи. Незважаючи на соціальноекономічні труднощі, дефіцит державного бюджету, брак підготовлених кадрів, недостатню сформованість законодавчої бази, процес формування системи соціальних служб триває. Він базується на принципах утвердження гендерної рівності, створення рівних можливостей для жінок і чоловіків, що були проголошені цілим рядом міжнародних документів

минулих десятиліть, а також документів Спеціальної сесії Генеральної асамблеї ООН запитань гендерної рівності (2000 р.), Декларації Тисячоліття (2000 р.), Декларації та Плану дій «Світ, придатний для життя дитини», прийнятих 27-ю Спеціальною сесією Генеральної Асамблеї ООН (2002 р.). Відбувається адаптація досвіду зарубіжних країн, а також з'являються ефективні вітчизняні практичні напрацювання. Суб'єктами соціальної роботи з жінками виступають як державні структури на чолі з Державним Комітетом у справах молоді та сім'ї, так і недержавні організації, громадськість. Все більшого визнання отримують принципи превентивності, врахування соціокультурних і психофізіологічних особливостей жінок у процесі проведення соціальної роботи. Діяльність по створенню та розвитку системи соціальних служб для жінок, що почала складатися і має потенціал для часткового чи повного розв'язання багатьох проблем жіночого буття, стає важливим елементом соціальної політики.

Схожість

Джерела з Інтернету

145

1	http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8961/1/%d0%90%d0%ba%d1%82%d1%83%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%...	6.65%
2	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26478/1/Lek.pdf	3 джерела 6.29%
3	https://bahmat.at.ua/zvereva_socialna_robota.pdf	5.68%
4	https://dspace.lgpu.org/bitstream/123456789/516/1/5Np5.pdf	23 джерела 5.39%
6	https://studopedia.ru/2_90755_konkretna-robota-z-kliientami-problemnih-grup.html	3.87%
7	http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4861/1/%d0%a1%d0%a0%20%d0%9a%d0%be%d1%87%d1%83%d0%b1%d0%b5%...	2.86%
8	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fpsr/navchalni_materialy/materialy_konf/Zbirnyk_gender_konstrukciya_soc	5 джерел 1.98%
9	https://studfile.net/preview/4031266	22 джерела 1.94%
10	http://ni.biz.ua/10/10_22/10_220917_rassmotrim-bolee-podrobno-osnovnie-formi-sotsialnoy-raboti-s-zhenshchinami.html	1.58%
11	http://um.co.ua/3/3-11/3-117876.html	14 джерел 1.58%
12	https://ua-referat.com/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97_%D1%81%D...	1.08%
13	http://dspace.idgu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1010/3/%d0%a5%d1%80%d0%b0%d0%bc%d1%87%d0%b5%d0%...	13 джерел 0.84%
14	https://ua-referat.com/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97_%D1%81%D...	3 джерела 0.75%
15	http://ni.biz.ua/18/18_3/18_36695_vopros--spetsifika-sotsialnih-problem-zhenshchin.html	0.71%
17	http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/5072/1/%d0%a1%d0%be%d1%86%d1%96%d0%b0%d0%bb%d1%...	15 джерел 0.62%
19	https://ua-referat.com/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%97_%D1%81%D...	3 джерела 0.53%
20	https://ua-referat.com/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D0%B6%D1%96%D0%...	2 джерела 0.44%
21	https://www.studsell.com/view/60200?page=12	17 джерел 0.24%
22	https://ela.kpi.ua/handle/123456789/31835	14 джерел 0.24%
23	https://maidan.org.ua/arch/arch2004/1075354901.html	2 джерела 0.24%

26 http://moodle2.snu.edu.ua/pluginfile.php/236810/mod_folder/content/0/%D0%93%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BD 2 джерела 0.15%

Джерела з Бібліотеки

5

5 Студентська робота ID файлу: 1013579187 Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 5.15%

16 Студентська робота ID файлу: 1014563859 Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 0.7%

18 Студентська робота ID файлу: 1011513500 Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 0.62%

24 Студентська робота ID файлу: 1015964053 Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 0.16%

25 Студентська робота ID файлу: 1016017037 Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 0.16%